

Correctievoorschrift HAVO

2012

tijdvak 2

aardrijkskunde

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Inzenden scores
- 6 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit v.w.o.-h.a.v.o.-m.a.v.o.-v.b.o.

Voorts heeft het College voor Examens (CvE) op grond van artikel 2 lid 2d van de Wet CvE de Regeling beoordelingsnormen en bijbehorende scores centraal examen vastgesteld.

Voor de beoordeling zijn de volgende passages van de artikelen 36, 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het College voor Examens.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de gecommiteerde toekomen.
- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het College voor Examens.

De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommiteerde.

- 4 De examinerator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Indien de examinerator en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examinerator. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke gecommiteerde aanwijzen. De beoordeling van de derde gecommiteerde komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de regeling van het College voor Examens van toepassing:

- 1 De examinerator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinerator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
 - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
 - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
 - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
 - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
 - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
 - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;
 - 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;

- 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;
- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Voor een juist antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal punten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
- 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 7 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het College voor Examens. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
- 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
- 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.

NB Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht.
Evenmin is er een standaardformulier voorgeschreven voor de vermelding van de scores van de kandidaten.
Het vermelden van het schoolexamencijfer is toegestaan, maar niet verplicht.
Binnen de ruimte die de regelgeving biedt, kunnen scholen afzonderlijk of in gezamenlijk overleg keuzes maken.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen kunnen maximaal 64 scorepunten worden behaald.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Wereld

Opgave 1 – India en Groot-Brittannië: migratie

1 maximumscore 1

Voorbeelden van een juist antwoord zijn:

- Deze migratiestroom vindt plaats van arme naar rijke gebieden.
- Deze migratiestroom vindt plaats van zuid naar noord.
- Deze migratiestroom is gericht op het oude koloniale moederland.

2 maximumscore 3

- Afrika 1
- De meeste migranten willen zich verbeteren door naar een meer welvarend / meer ontwikkeld gebied te vertrekken 1
- terwijl Afrika het armste van alle bestemmingsgebieden is 1

3 maximumscore 1

Voorbeelden van een juist antwoord zijn:

- de verspreiding van de Indiase eetcultuur over Groot-Brittannië
- de verspreiding van Indiase films over Groot-Brittannië / samenwerking op filmgebied
- de verspreiding van een ander geloof (hindoeïsme) over Groot-Brittannië

4 maximumscore 2

Voorbeelden van juiste redenen zijn:

- Door de goede beheersing van de Engelse taal hebben de Brits-Indiërs relatief goede kansen op de Britse arbeidsmarkt.
- Door het koloniale verleden waren veel Indiase migranten al bekend met de Britse samenleving, waardoor ze relatief makkelijk integreerden.
- De Brits-Indiërs zijn relatief hooggeschoold / behoren tot de Indiase elite.

per juiste reden 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

5 maximumscore 2

Voorbeelden van juiste redenen zijn:

- Migratie levert vaak geldzendingen naar familieleden op, terwijl hoger opgeleiden anders niets opleveren voor het land.
- Veel hoger opgeleide Indiërs keren na verloop van tijd terug en bekleden topposities / braindrain kan omslaan in braingain.
- Hoger opgeleiden kunnen in het buitenland wel werk vinden, maar in India niet.

per juiste reden

1

Opgave 2 – Ontwikkeling in Nicaragua, Niger en Zweden

6 maximumscore 2

- Nicaragua 1
- Eén van de onderstaande: 1
 - Zweden heeft een groter aandeel ouderen / een kleiner aandeel jongeren / is meer vergrijsd.
 - Niger heeft een groter aandeel jongeren.

7 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juiste beschrijving is:

- In Nicaragua komt meer informele/laagwaardige dienstverlening voor dan in Zweden 1
- In Zweden komt meer zakelijke/hoogwaardige dienstverlening voor dan in Nicaragua 1

8 maximumscore 2

- Een voorbeeld van een juist argument om Nicaragua in te delen bij de perifere landen is: 1
 - De belangrijkste exportproducten zijn agrarische producten en textiel.
- Voorbeelden van een juist argument om Nicaragua in te delen bij de semi-perifere landen zijn: 1
 - Een groot deel van de beroepsbevolking is werkzaam in de tertiaire en/of secundaire sector.
 - Het bnp per hoofd van de bevolking is relatief hoog.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

9 maximumscore 2

Voorbeelden van juiste verschillen in relatieve ligging zijn:

- Nicaragua is aan zee gelegen, terwijl Niger is ingesloten door andere landen / 'landlocked' is.
- Nicaragua ligt gunstiger ten opzichte van de internationale handelsstromen dan Niger / ligt dicht bij de VS dan Niger.
- Nicaragua ligt in de tropen (dat de verbouw van allerlei landbouwproducten mogelijk maakt), terwijl Niger overwegend in de aride klimaatzone ligt (met veel minder agrarische mogelijkheden).

per juist verschil

1

Aarde

Opgave 3 – Divergentie in Oost-Afrika

10 maximumscore 2

- A: slenk
- B: horsten/horstschouders/riftschouders

1

1

11 maximumscore 2

Voorbeelden van juiste aanwijzingen zijn:

- Er bevinden zich werkzame vulkanen.
- Er is vulkanisch gesteente aanwezig.
- De ligging van de meren komt overeen met de breukzones / De meren liggen in/tussen de breukzones.

per juiste aanwijzing

1

12 maximumscore 2

Uit het antwoord moet blijken dat de geologische toekomst het meeste zal lijken op die van de Rode Zee

- omdat bij de Rode Zee (net als bij de Oost-Afrikaanse Slenk) sprake is van divergentie / uit elkaar bewegende platen
- terwijl bij de Middellandse Zee sprake is van convergentie / botsende platen

1

1

13 maximumscore 2

Uit de beschrijving moet blijken dat

- in hoger gelegen gebieden / op de horsten overwegend vertering en erosie plaatsvindt
- in lager gelegen gebieden / de slenken overwegend sedimentatie plaatsvindt

1

1

Opgave 4 – De Sahel, een kwetsbaar gebied

14 maximumscore 2

- Voorbeelden van een te nemen maatregel bij verwoestiging zijn: 1
 - aanplant van bomen
 - gebruik van permanente bodembedekkers
 - gebruik van droogteresistente gewassen
 - minder begrazing door vee
 - het plaatsen van windschermen
- Voorbeelden van een te nemen maatregel bij verzilting zijn: 1
 - naast irrigatie ook drainage toepassen
 - het toepassen van vormen van gedoseerd irrigeren

15 maximumscore 2

- de periode: het begin 1
- Voorbeelden van een juiste oorzaak zijn: 1
 - Er is in die periode weinig vegetatie die de bodemdeeltjes vasthoudt.
 - Het bovenste deel van de bodem bestaat in die periode uit een losse laag (die makkelijk kan wegspoelen).

16 maximumscore 3

- De vegetatiezones zijn in de periode 1950-1965 in noordelijke richting verschoven en in de periode 1965-2000 in zuidelijke richting 1
- Uit de redenering moet blijken dat
- wanneer de vegetatiezones in noordelijke richting verschuiven er meer gewassen/voedsel/veevoer verbouwd kunnen/kan worden 1
 - wanneer de vegetatiezones in zuidelijke richting verschuiven er minder gewassen/voedsel/veevoer verbouwd kunnen/kan worden 1

Ontwikkelingsland – Indonesië

Opgave 5 – De Merapi

17 maximumscore 2

- vulkaanvorm: stratovulkaan 1
- eruptietype: explosief 1

Vraag	Antwoord	Scores
18	maximumscore 3	
	• het ontstaan van lahars	1
	• Lahars stromen vooral door de rivierbeddingen	1
	• Lahars ontstaan wanneer vulkanische as zich vermengt met grote hoeveelheden (neerslag)water	1
19	maximumscore 2	
	Uit de redenering moet blijken dat	
	• van aswolken moeilijker te voorspellen is in welke richting ze zullen gaan / hoe ze zich zullen verspreiden (waardoor vaak niet tijdig voorzorgsmaatregelen genomen kunnen worden)	1
	• terwijl bij lavastromen de richting van deze stromen van te voren min of meer vast staat (en er dus wél tijdig voorzorgsmaatregelen genomen kunnen worden)	1

Opgave 6 – Bali, een tropisch vakantieparadijs

20	maximumscore 2	
	De juiste kenmerken zijn:	
	• de relatief korte afstand tussen die landen en Bali	1
	• het hoge gemiddelde inkomen in die landen	1
21	maximumscore 2	
	• Uit het antwoord moet blijken dat het aantal Nederlandse toeristen ten opzichte van het kleine aantal inwoners van Nederland relatief groot is	1
	• De juiste reden: Bali/Indonesië was in het verleden een Nederlandse kolonie (waardoor er nog steeds banden bestaan tussen de twee gebieden)	1
22	maximumscore 2	
	• de maanden juli-augustus-september	1
	• In die periode valt de minste neerslag	1
23	maximumscore 3	
	• China	1
	Een voorbeeld van een juiste argumentatie is:	
	• China kent een sterke economische groei	1
	• en heeft heel veel inwoners	1

Leefomgeving

Opgave 7 – Rivierbeleid in West-Nederland

- 24 maximumscore 1**
de geringe verdamping in die periode
- 25 maximumscore 2**
Uit het antwoord moet blijken dat
- de grote rivieren (Neder-Rijn / Lek / Nieuwe Maas / Waal / Merwede / Noord / Oude Maas) hun water dan niet meer kunnen afvoeren 1
- Uit het antwoord moet blijken dat
- de stuwen in de Neder-Rijn dan worden gesloten / de stuw bij Driel dan wordt gesloten (waardoor een groter deel van het rivierwater niet meer richting Nieuwe Waterweg maar naar het IJsselmeer wordt geleid) 1
- 26 maximumscore 2**
Voorbeelden van een juiste uitleg zijn:
- Het klimaat wordt warmer (oorzaak) 1
 - waardoor de zeespiegel stijgt (gevolg) 1
- of
- De zeespiegel stijgt (oorzaak) 1
 - waardoor het gevaar van overstromingen (vanuit zee) toeneemt (gevolg) 1
- 27 maximumscore 2**
b-d-e
- indien drie maatregelen juist 2
indien twee maatregelen juist 1
indien één of geen maatregel juist 0

Opgave 8 – Stedelijke vernieuwing in de Bijlmermeer

- 28 maximumscore 2**
Voorbeelden van juiste woningkenmerken zijn:
- koopwoningen
 - eengezinswoningen/laagbouw
 - huizen met een tuin
- per juist kenmerk 1

Vraag	Antwoord	Scores
29	maximumscore 2	
	<ul style="list-style-type: none"> • Uit de uitleg moet blijken dat een meer gevarieerde woningvoorraad zal leiden tot een meer gevarieerde bewonerssamenstelling naar leeftijdsopbouw / gezinssamenstelling (oorzaak) 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • waardoor er minder sprake zal zijn van concentratie van probleemgezinnen / problemen (zodat de leefbaarheid zal verbeteren) (gevolg) 	1
30	maximumscore 2	
	Uit de redenering moet blijken dat	
	<ul style="list-style-type: none"> • met de nieuwbouwplannen het aandeel sociale woningen fors zal afnemen (bron 1) 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • terwijl voor grote groepen bewoners met lage inkomens alleen die woningen betaalbaar zijn (bron 2) 	1
31	maximumscore 3	
	Voorbeelden van juiste redenen zijn:	
	<ul style="list-style-type: none"> – Er is nu sprake van menging van wonen en werken. – De bedrijfsruimten liggen nu (op straatniveau) aan de Bijlmerdreef. – Bij veel woningen zit nu de voordeur op straatniveau (aan de Bijlmerdreef). – Het is nu kleinschaliger (waardoor er minder anonimiteit is). 	
	per juiste reden	1

5 Inzenden scores

Verwerk de scores van alle kandidaten per school in het programma WOLF.
 Zend de gegevens uiterlijk op 22 juni naar Cito.

6 Bronvermeldingen

Opgave 1

bron 1 vrij naar: High Level Committee on the Indian Diaspora (2002). Sri Lanka and Nepal: 2001 Census

Opgave 2

bron 1 vrij naar: <http://www.census.gov/ipc/www/idb>

bron 2 vrij naar: CIA factbook, 8 juni 2011 en De Grote Bosatlas Statistiek, 2010

Opgave 3

bron 1 vrij naar: Geografie, februari 2009

bron 2 vrij naar: Press, Frank en Raymond Siever, Understanding Earth, New York, 1998

Opgave 4

bron 1 vrij naar: <http://www.jisao.washington.edu/data/sahel>

Opgave 5

bron 1 vrij naar: <http://zoom.nl/foto/1557375/natuur/merapi-vulkaan.html>

bron 2 vrij naar: <http://www.kennislink.nl/publicaties/merapi-barst-opnieuw-uit>

bron 3 vrij naar: <http://www.ipgp.fr/~beaudu/vsi/monitor.html>

Opgave 6

bron 1 vrij naar: www.balitourismboard.org

bron 2: vrij naar: De Grote Bosatlas, 53e druk

Opgave 7

bron 1 vrij naar: <http://www.keringhuis.nl>

bron 2 vrij naar: <http://www.bouwweb.nl/persmap2006/060921keringen.html>

Opgave 8

bron 1 vrij naar: <http://www.kei-centrum.nl>

bron 2 vrij naar: <http://www.os.amsterdam.nl>

bron 3 vrij naar: <http://www.kei-centrum.nl> en vrij naar: www.skyscrapercity.com

bron 4 vrij naar: <http://Karel Tomeï, 2007, in: De Bosatlas van Nederland, 2007>